

Praktiska Sverige AB

Rektorn vid Linköpings Praktiska Gymnasium

## Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan  
Linköpings Praktiska Gymnasium  
i Linköpings kommun

## Tillsyn i Linköpings Praktiska Gymnasium

Skolinspektionen genomför, under 2012 och 2013, tillsyn i de 44 gymnasieskolor som har Praktiska Sverige AB som huvudman. Linköpings Praktiska Gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 3-5 oktober 2012.

### Fakta om skolan

---

Huvudman för Linköpings Praktiska Gymnasium är Praktiska Sverige AB med organisationsnummer 556257-5786.

Skolan följer läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lgy 11 (årskurs 1 och 2) samt Lpf 94 (årskurs 3).

Linköpings Praktiska Gymnasium har vid tiden för tillsynsbesöket 165 elever varav 110 elever går i gymnasial lärlingsutbildning eller deltar i försök med lärlingsutbildning. I årkurserna 1 och 2 finns 13 elever som går introduktionsprogram. Eleverna kommer från Linköpings kommun och närliggande kommuner.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Linköpings kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Linköpings kommun har svarat att de utnyttjar sin rätt till insyn i verksamheten främst genom insynsbesök vart tredje år samt genom kommunens årliga skolenkät.

Verksamheten vid Linköpings Praktiska Gymnasium startade läsåret 2006/07. Vid skolan bedrivs utbildning inom följande program och inriktningar:

Årskurs 1 och 2:

- Det nationella bygg- och anläggningsprogrammet med inriktningarna husbyggnad samt måleri.
- Det nationella el- och energiprogrammet med inriktningen elteknik.
- Det nationella fordons- och transportprogrammet med inriktningen personbil.
- Det nationella hantverksprogrammet med inriktningen florist.
- Det nationella naturbruksprogrammet med inriktningen djur.
- Det nationella vvs- och fastighetsprogrammet med inriktningen vvs.
- Introduktionsprogram; yrkesintroduktion och programinriktat individuellt val.

### Årskurs 3:

- Specialutformat program närliggande byggprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till byggprogrammet.
- Specialutformat program närliggande elprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till elprogrammet.
- Specialutformat program närliggande energiprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till energiprogrammet.
- Specialutformat program närliggande fordonsprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till fordonsprogrammet.
- Specialutformat program närliggande industriprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till industriprogrammet.
- Specialutformat program närliggande naturbruksprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till naturbruksprogrammet.

### *Kunskapsresultat*

Av skolans redovisade uppgifter framgår att 91 procent av eleverna fick slutbetyg läsåret 2011/12. Skolverkets nationella statistik för Linköpings Praktiska Gymnasium läsåret 2011/12 visar att 86 procent av de elever som fått slutbetyg når grundläggande behörighet till universitet- och högskolestudier, vilket är något lägre än riksgenomsnittet (87). Detta är ett försämrat resultat jämfört med föregående läsår då 98 procent av eleverna nådde denna behörighet. Statistiken visar vidare att 80 procent av eleverna fullföljer utbildningen inom fyra år (riket 76).

Den genomsnittliga betygspoängen för avgångseleverna läsåret 2011/12 är 12,3 poäng, vilket är lägre jämfört med motsvarande värde för riket (14,0 poäng). Skolans genomsnittliga betygspoäng har försämrats något jämfört med de tre föregående läsåren. För de elever som fick slutbetyg samma läsår finns nationell statistik avseende andelen elever med lägst godkänt betyg i respektive kärnämneskurs. Av statistiken framgår att det är enbart i tre av dessa kurser som andelen elever med minst betyget Godkänt (G) är 100 procent (Naturkunskap A, Samhällskunskap A, Svenska A). I Engelska A, Estetisk verksamhet, Idrott och hälsa A, Matematik A, Religionskunskap A samt Svenska B har eleverna inte nått minst Godkänt. Mellan 88 – 98 procent av eleverna har lägst godkänt betyg i dessa kurser. Även dessa resultat är något försämrade i jämförelse med föregående läsår. Det ska noteras att det är få elever som studerar vid flera av programmen. En närmare granskning av betygsresultat per program är därför inte möjlig eftersom uppgifter som baseras på färre än tio elever inte rapporteras i Skolverkets officiella statistik för läsåret 2011/12.

## Helhetsbedömning

---

Alla elever vid Linköpings Praktiska Gymnasium når inte lägst godkänt i samtliga kurser som ingår i utbildningen. Den genomsnittliga betygspoängen är dessutom lägre än motsvarande värde i riket. Skolan ger således inte alla elever möjligheten att nå målen för utbildningen. Linköpings Praktiska Gymnasium behöver därför vidta åtgärder inom flera områden som har betydelse för kunskapsresultaten.

Skolans rektor tar ansvar som chef och pedagogisk ledare och driver utvecklingsfrågor genom att bland annat sätta tydligt fokus på områdena normer och värden, kunskaper samt betyg och bedömning. Trots detta visar tillsynen att det finns brister inom områden som är rektorns ansvar och som är viktiga för elevernas måluppfyllelse. Skolans kvalitetsarbete behöver mer systematiskt ta sin utgångspunkt i sambandet mellan skolans resultat och undervisningen. Därför behöver rektorn se till att lärarna ges möjlighet att reflektera över och diskutera innehåll och arbetssätt i undervisningen kopplat till resultaten för att på så vis kunna utveckla, pröva och utvärdera olika metoder. Detta är centralt, inte minst för att åstadkomma en undervisning där elever som har lätt att nå kunskapskraven stimuleras att nå längre i sin kunskapsutveckling. Det är även angeläget med tanke på de elever som inte når lägst målen/kunskapskraven i samtliga kurser. Därför behöver även skolans arbete med särskilt stöd förbättras eftersom det inte fungerar i flera delar. Arbetet med åtgärdsprogram behöver vidareutvecklas så att det blir ett redskap för planering, utveckling och uppföljning av den pedagogiska verksamheten runt elever i behov av särskilt stöd. Dessutom måste rektorn säkerställa att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna har rätt till. Det är inte acceptabelt att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd när det finns elever som inte når lägst Godkänt/lägsta kravnivå i alla kurser.

Många elever vid skolan saknar kunskap om de examensmål/programmål som finns för varje program. Dessa mål är inte heller en självklar utgångspunkt vid planeringen av utbildningen och undervisningen från elevernas första dag på programmet. Därför måste rektorn se till att lärarna vid samverkan har fokus på examensmålen/programmålen så att utbildningens olika delar hänger samman och bildar en helhet. Rektorerna måste också se till att elevernas inflytande anges i planeringen av verksamheten samt att eleverna har inflytande över det egna lärandet oberoende av program, lärare och ämne.

Mot bakgrund av att Linköpings Praktiska Gymnasium enbart erbjuder yrkes- och yrkesförberedande program är det anmärkningsvärt att skolan inte förmår att erbjuda alla elever APL/APU på en arbetsplats. Det är framförallt en stor andel elever inom el- och el- och energiprogrammet som inte erbjuds detta.

Avslutningsvis finner Skolinspektionen det anmärkningsvärt att det kvarstår brister som påtalats i Skolinspektionens beslut efter tillsyn vid Linköpings Praktiska Gymnasium den 6 februari 2009 (dnr 54-2008:655). Exempel på detta är rektors ansvar för skolans arbete med särskilt stöd.

## Skolinspektionens ingripande

---

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den **10 juni 2013** redovisas för Skolinspektionen.

### Undervisning och lärande

#### Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program (åk 1-2) samt utgår från och omfattar programmålen för respektive program (åk 3).
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.
- Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

#### Motivering

Enligt skollagen ska undervisningen för elever i gymnasieskolan ske mot de examensmål som finns för varje nationellt program. För elever som påbörjat sin utbildning i gymnasieskolan före 1 juli 2011 ska undervisningen istället ske mot de programmål som gällde tidigare.

Vidare ska undervisningen utgå från ämnesplanerna. De anger målen och det centrala innehållet för undervisningen i varje enskilt ämne och kurs. För elever som påbörjat sin utbildning i gymnasieskolan före 1 juli 2011 ska undervisningen istället utgå från kursplanerna. De anger kursens mål och den kunskapsnivå som alla elever minst ska ha uppnått vid kursen slut. Enligt läroplanen ska lärarna samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.

Vid Linköpings Praktiska Gymnasium arbetar lärarna aktivt för att eleverna ska ha kunskap om kursplanernas/ämnesplanernas mål och betygskriterier/kunskapskrav, vilket framkommer i intervjuer med lärare och elever. Det framgår även av den verksamhetsredogörelse som rektorn gjort i samband med tillsynen. Intervjuer och samtal med elever visar dock att de har en oklar bild av examensmålen/programmålen, de känner inte till begreppen. Eleverna kan inte erinra sig att lärarna lyfter fram och tydliggör dessa mål eller att undervisningen i alla ämnen och kurser präglas av det program de går. Eleverna kan dock ge enstaka exempel på att arbetsuppgifter i gymnasiegemensamma ämnen/kärnämnen ibland kan vara "infärgade" mot programmet – som att i ämnet svenska skriva om "en dag på jobbet" eller i matematik "räkna på belastning och cylindervolym". I intervjuer med lärare framkommer ytterligare exempel på undervisning som är "infärgad". Skolinspektionen får även exempel på detta vid besök i undervisningen i några av skolans verkstäder där matematiken tillämpas på ett medvetet sätt i "bygg- och vvs-kurser". Lärarna uttrycker en stor medvetenhet om att undervisningens inriktning mot examensmålen/programmålen är ett område som skolan behöver utveckla eftersom arbetet inte sker systematiskt inom alla ämnen och program. Vidare menar lärare att de har idéer om hur de skulle kunna arbeta mer inriktat mot dessa mål men de har svårt att hitta tider för att kunna samverka med andra lärare kring detta. Rektorn och övriga skolledningen bekräftar att arbetet "kan stärkas på olika sätt" så att undervisningen överlag är inriktad mot examensmålen/programmålen.

Skollagen betonar att hänsyn ska tas till elevernas olika behov och att en strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Tillsynen visar genom dokumentstudier och samtal och intervjuer med elever och lärare att undervisningen inte alltid är upplagd så att elever som lätt når målen stimuleras att nå längre i sin kunskapsutveckling. Det finns snarare ett fokus på att alla elever ska nå betyget Godkänt/lägsta kravnivå. I intervjuer med lärare framkommer att de har en tydlig strävan att uppmuntra och stödja eleverna i undervisningen så att de "blir godkända" i alla ämnen. Lärare uttrycker också att "alla lyckas inte första varvet, de får gå om". Enligt lärarna får eleverna då ett icke godkänt betyg och får läsa kursen igen. Även elever beskriver i samtal och intervjuer att lärarna uppmuntrar dem att arbeta för att få betyget Godkänt och de ger också exempel på att lärare kan sporra elever att "satsa på VG" (Väl godkänt). Det framkommer också elevuppfattningar som att "det är skönt att det är enkelt". Skolans kvalitetsrapport för läsåret 2011/12 visar också att skolan prioriterar att alla elever ska nå Godkänt - "vi ställer högt fokus på att samtliga elever ska nå betyget G men lägre fokus på högre betyg". Även Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 2 vårterminen 2012 bekräftar

bilden av att alla elever inte utmanas i tillräcklig utsträckning. När det exempelvis gäller påståendet "Skolarbetet är för lätt för mig" svarar 37 procent av eleverna som besvarat enkäten att det stämmer ganska bra.

Sammanfattningsvis visar utredningen att undervisningen inte utgår från och omfattar examensmålen och programmålen. Dessutom samverkar inte lärare med andra lärare tillräckligt för att nå utbildningens mål. Vidare är undervisningen inte alltid anpassad till elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås så att de ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

#### **Författning**

1 kap. 4, 11 §§, 3 kap. 3 §, 16 kap. 6 och 21 §§ skollagen, Lgy11 2.1 Kunskaper/ 9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 1 kap. 4 § och 6 § 1992 års gymnasieförordning, Lpf 94 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper

#### **Grundläggande värden och inflytande**

##### **Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Ange utformningen av elevernas inflytande i planeringen av verksamheten.

##### **Motivering**

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. I läroplanen tydliggörs lärarnas ansvar för inflytandet genom att alla elever ska få ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska, enligt skollagen, anges i samband med planeringen av verksamheten.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen, utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Elever uppger i intervjuer att deras inflytande över det egna lärandet varierar mellan lärare och ämnen samt att undervisningen ofta planeras och styrs av lärarna. De exempel på inflytande som eleverna nämner handlar främst om att de kan välja mellan förutbestämda uppgifter eller hur de ska redovisa sina

kunskaper. Eleverna uttrycker också att de får besvara enkäter efter en kurs, men det är oklart vad enkätresultaten används till. Lärare ger i intervjuer exempel på att de kan samtala med eleverna om hur de vill "lägga upp" arbetet under ett kursavsnitt. De menar också att de har fortlöpande individuella samtal med eleverna för att fånga deras intressen och ta vara på dem i undervisningen. Skolinspektionens iakttagelser i undervisningen ger en bild av att elevernas inflytande över sitt eget lärande varierar mellan kurser och lärare; alltifrån att elever under flera lektioner ska beta av förutbestämda övningar i ett arbetshäfte till att de aktivt involveras i planeringen av ett projekt. Bilden av att skolan behöver förbättra arbetet när det gäller elevernas inflytande över sitt eget lärande bekräftas även i skolans kvalitetsrapport. Där står att "endast 35 % anser att de kan vara med och påverka hur kurser och lektioner läggs upp".

Av intervjuer och samtal med lärare och rektorn framkommer att skolan inte har någon uttalad gemensam strategi för hur eleverna ska få ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vidare framgår av samtal med rektorn och av skolans dokumentation att utformningen av inflytandet inte anges i planeringen av verksamheten.

Sammanfattningsvis visar utredningen att eleverna inte ges ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Dessutom anges inte den närmare utformningen av inflytandet i planeringen av verksamheten. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

#### **Författning**

1 kap. 10 §, 4 kap. 9, 14 §§ skollagen, Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

#### **Trygghet och studiero**

##### **Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Se till att rektorn och lärare vidtar åtgärder för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.

##### **Motivering**

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. En del i skolans arbete med trygghet och studiero är att upprätta, tillämpa och följa upp skolans ordningsregler. Rektor och lärare får även vidta de omedelbara åtgärder som är befo-

gade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.

Ordningsregler finns vid Linköpings Praktiska Gymnasium, de har utarbetats under medverkan av elever och de följs upp regelbundet. Ordningsreglerna tar bland annat upp studiero, hänsynstagande och allmän ordning. Av intervjuer med elever, elevhälsoteamet och rektorn framgår dock att reglerna inte fullt ut får genomslag i verksamheten. Elever uttrycker exempelvis att det är "lite olika" när det gäller studiero under lektionerna, att det är "stökigare" i någon enskilda klass samt att "vissa kan aldrig vara tysta". Enligt Skolinspektionens enkät uppfattar 28 procent av de elever som besvarat enkäten, att det stämmer ganska dåligt att elever följer de trivsel- och ordningsregler som finns. Elevhälsoteamet bekräftar i intervju med Skolinspektionen att studieron brister ibland, speciellt i en elevgrupp och att ett arbete pågår för att åtgärda situationen. Rektorn beskriver i verksamhetsredogörelsen att 62 procent av eleverna, enligt Skolbarometern, upplever att de har arbetsro under lektioner och arbetspass. Enligt Skolinspektionens enkät uppfattar 38 procent av de elever i årskurs 2 som besvarat enkäten att påståendet "Jag har studiero på lektionerna" stämmer ganska bra eller helt och hållet (enkäten har en svarsfrekvens på 74,1 procent).

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i tillämpningen av skolans ordningsregler eftersom eleverna inte har studiero i alla årskurser. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

#### **Författning**

5 kap. 3, 5 - 6 §§ skollagen

#### **Särskilt stöd**

#### **Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Ge eleverna det särskilda stöd som de behöver.
- Rektorn måste se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoseas och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Se till att åtgärdsprogrammen följs upp och insatserna utvärderas löpande.

### Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Linköpings Praktiska Gymnasium har rutiner som ska säkerställa att det, för alla elever som befaras att inte uppnå kunskapskraven, görs en utredning och att åtgärdsprogram utarbetas i de fall utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd. Rutinerna benämns "rutiner för uppmärksammande, kartläggning och åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd på Praktiska i Linköping". Av rutinerna framgår även vad som ska dokumenteras och hur ansvarsfördelningen ser ut under processen från det att ett "problem" uppmärksammas och utreds till uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammen.

Intervjuer med lärare, elevhälsoteam och rektorn samt dokumentation visar dock att rutinerna inte fungerar fullt ut i praktiken och att skolan uppvisar flera brister när det gäller arbetet med särskilt stöd. Lärare uttrycker att de är medvetna om att rutinerna har brister och att dessa rutiner därför är under "uppträning". Också rektorn bekräftar att det finns brister i arbetet med särskilt stöd. Exempelvis saknar skolan en systematik i arbetet när det gäller elever som riskerar att inte nå ett godkänt betyg. Därför kan det, enligt rektorn, finnas elever som inte får det särskilda stöd de behöver. Det utarbetas inte heller alltid åtgärdsprogram för berörda elever, även om både lärare och rektorn ger exempel på insatser som görs för dessa elever - "man löser många problem utanför åtgärdsprogram".

Även i intervjun med elevhälsoteamet framkommer att det kan finnas elever som inte får det särskilda stöd de behöver. Som exempel på detta nämns elever med hög frånvaro. I elevhälsoteamet uttrycks också att de utredningar som görs, inför ett eventuellt utarbetande av åtgärdsprogram, behöver förbättras. Detta kan, enligt Skolinspektionen, ha ett samband med de brister som finns i flera åtgärdsprogram och att dessa varierar i kvalitet. I flera av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är det påfallande oklart vilka insatser skolan ska bidra med för att eleverna ska ha framgång i skolarbetet. De åtgär-

der som anges handlar främst om schematekniska och organisatoriska beskrivningar eller om elevens ansvar. Exempelvis beskrivs att eleven "ska delta i stödundervisning", "behöver ändra inställning till undervisningen" eller att lärare "sätter ihop kurspaket som underlättar hemstudier". Åtgärderna i programmen relaterar sällan till mål i läroplanen eller uppställda kunskapskrav och de saknar ofta en tydlig koppling till elevens behov. Ibland beskrivs istället hur elevens problem i skolan yttrar sig. Exempel på detta är formuleringar som "har svårt med teorin och har haft en del frånvaro" och "arbetsinsatsen är låg". När de åtgärder skolan avser att vidta inte anges tydligt samt kopplas till elevens behov blir det svårt att följa upp och utvärdera åtgärderna. I intervjuer med lärare och elevhälsoteamet förstärks bilden av att arbetet med uppföljning av insatserna i åtgärdsprogrammen behöver förbättras. Exempelvis uttrycker lärare att "formella uppföljningar" inte alltid görs för elever "med åtgärder". Det märks även i den analys som Skolinspektionen gjort av uppföljningar av några åtgärdsprogram. Där framkommer exempel på att åtgärdsprogram inte har följts upp alls.

I intervjun med elevhälsoteamet finns en stor medvetenhet om att arbetet med åtgärdsprogram behöver förbättras, så att det blir ett tydligt verktyg i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Det bekräftas också av rektorn som i samarbete med läraren med specialpedagogiskt ansvar och övrig personal initierat förbättringsinsatser när det gäller skolans arbete med särskilt stöd.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolans arbete med särskilt stöd brister. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

### **Författning**

3 kap. 8-9 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

### **Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**

#### **Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn måste se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

### **Motivering**

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål). Att rektorn har ett särskilt ansvar för skolans resultat och för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen betonas även i läroplanen.

Vid Linköpings Praktiska Gymnasium bedriver rektorn och övriga skolledningen ett aktivt och fortlöpande kvalitetsarbete tillsammans med lärarna. Det framgår av såväl intervjuer med rektorn och lärare som av dokumentstudier. Som exempel beskriver lärare att de under ledning av rektorn följer upp och diskuterar kunskapsresultat liksom arbetet med normer och värden. En del resultat, analyser och åtgärder för förbättring samlas i den årliga kvalitetsrapporten. Det gäller följande områden: genomsnittlig betygspoäng för samtliga avgångselever med slutbetyg, andel avgångselever med samlat betygsdokument samt andel "godkända betyg av totalt satta betyg" när det gäller avgångsklasserna. Analyser och jämförelser görs också mellan betyg på nationella kursprov och kursbetyg. I skolans dokumenterade kvalitetsarbete finns dock ingen systematisk jämförande analys av kunskapsresultat mellan program, ämnen och enskilda kurser.

Av intervjuer med lärare och dokumentstudier framgår vidare att det saknas utvärderingar och analyser där resultaten ställs i relation till själva undervisningen, för att få kunskap om i vilken utsträckning de metoder och arbetsätt som används bidrar till att öka måluppfyllelsen. Exempelvis framgår av kvalitetsrapporten att skolan under flera år haft fokus på att samtliga elever ska få betyget Godkänt. För att höja det förhållandevis låga betygsgenomsnittet ska skolan därför "sätta högre fokus på att eleverna ska nå högre betyg". Av intervjuer framgår dock att rektorn och lärarna inte har analyserat vilka förändringar som behövs i undervisningen för att betygen verkligen ska höjas eller hur resultatet förhåller sig till exempelvis skolans förmåga att anpassa undervisningen till elever som lätt når kunskapskraven.

Intervjuer med lärare, rektorn och elevhälsoteamet samt dokumentstudier visar att skolan inte heller följer upp och utvärderar arbetet med särskilt stöd på ett systematiskt vis. Vidare har rektorn, lärarna och elevhälsoteamet inte utvärderat och analyserat orsakerna till elevers höga frånvaro och ställt det i relation till exempelvis skolans arbete med individanpassning, kvaliteten i skolförlagd APL/APU eller elevernas reella inflytande över arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

När det gäller de arbetsplatsförlagda delarna av elevernas utbildning följer skolan upp i vilken utsträckning eleverna har haft någon form av APU/APL. Däremot finns det i stort sett inget övrigt kvalitetsarbete dokumenterat kring de arbetsplatsförlagda delarna av elevernas utbildning i de olika programmen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

#### **Författning**

4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/ 9 kap. 8 § 1985 års skollag, jämfört med Lpf 94 2.6 Rektorns ansvar.

#### **Omfattning, innehåll och resurstillgång**

#### **Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med utbildningens omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att innehållet i utbildningskontrakten motsvarar författningarnas krav.
- Se till att yrkesprogrammen innehåller arbetsplatsförlagt lärande/arbetsplatsförlagd utbildning som till omfattning och innehåll motsvarar de krav som ställs i skolförfattningarna.
- Rektorn måste besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.
- Upprätta en plan för utbildningen på varje introduktionsprogram som visar utbildningens innehåll.
- Se till att eleverna ges tillgång till bibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

#### **Motivering**

##### ***Omfattning av APL/APU***

Enligt gymnasieförordningen ska arbetsplatsförlagt lärande (APL)/arbetsplatsförlagd utbildning (APU) förekomma på alla yrkesprogram (årskurs 1-2) och alla yrkesförberedande program (årskurs 3). APL respektive APU ska uppgå till minst 15 veckor. I gymnasieförordningen regleras under vilka förutsättningar och på vilket sätt APL/APU kan bytas ut mot motsvarande utbildning skolförlagt.

Intervjuer och samtal med elever och lärare samt dokumentstudier visar att alla elever inte alltid har tillgång till APL/APU på arbetsplatser trots att detta ingår i deras studieplanering. Detta gäller främst utbildningen på el- och energipro-

grammet/elprogrammet. El-elever uttrycker att det är mycket svårt att få APL/APU-platser och de har uppfattningen att platser bara går att ordna om man har personliga kontakter, "föräldrar som fixar". Därför är det enligt eleverna bara ett fåtal skolkamrater som har tillgång till APU/APL-platser. Det framkommer även elevuppfattningar som att arbetsplatserna "vill kanske inte ha oss, de vill inte riskera att få lära oss från början". Rektorn bekräftar i intervjun att skolan har svårigheter att anskaffa APL/APU-platser för el-eleverna och att problemet även funnits tidigare; det är "svårt att få ut eleverna 15 veckor". Det framgår även av skolans kvalitetsrapport för läsåret 2011/12: "Det program som inte når upp till en acceptabel nivå är el- och energiprogrammet, av dessa elever har knappt 50 % varit på någon form av APU/APL". Utbildningen byts därför ut till skolförlagd utbildning för flertalet el-elever. Elever beskriver den skolförlagda utbildningen som att "då har vi mest teori och läser i boken" och att el-salen fått mer utrustning alldeles nyligen. Skolinspektionen noterar i sammanhanget att elever uttrycker en tydlig oro över att de ska hinna med kurserna och att "massor med elever har fått rester, det är svåra kurser". Även rektorn beskriver dessa problem med elprogrammet och att skolan försökt att åtgärda detta genom att förra året anställa fler lärare "för att eleverna skulle komma ikapp". Vid Skolinspektionens besök i den aktuella skolförlagda undervisningen är inga elever där och läraren uttrycker att flera elever har hög frånvaro.

### ***Utbildningskontrakt***

Enligt skollagen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ett utbildningskontrakt upprättas för varje elev och arbetsplats avseende den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen. I utbildningskontraktet ska det bland annat anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.

Vid Linköpings Praktiska Gymnasium upprättas utbildningskontrakt för alla berörda elever, enligt rektorn. De kontrakt som Skolinspektionen tagit del av motsvarar dock inte kraven på innehåll eftersom det inte framgår av kontraktet vilka delar av utbildningen som ska förläggas till arbetsplatsen och därmed inte heller omfattningen av dessa delar.

### ***Beslut om förläggning av kurser***

Rektorn ska, enligt gymnasieförordningen, besluta om hur hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåret ska göras.

Av intervju med rektorn och dokumentstudier framgår att rektorn vid Linköpings Praktiska Gymnasium inte har fattat beslut om att hela eller delar av kur-

ser ska förläggas till arbetsplatser och därmed inte heller om hur kurserna ska fördelas på läsåren.

#### *Plan för introduktionsprogram*

Skollagen anger att utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. En elev som har påbörjat ett introduktionsprogram har rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen enligt den plan som gällde när utbildningen inleddes. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 805) anges att planen ska ange utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll.

Vid Linköpings Praktiska Gymnasium finns det 13 elever som går introduktionsprogram. En av eleverna går yrkesintroduktion medan övriga går programinriktat individuellt val. Skolan har upprättat två olika planer, en för varje program. Planerna är dock främst generella mallar där huvudmannen redovisat lagstöd och vad som ska stå under olika rubriker. Där finns även någon enstaka fråga från huvudmannen som stöd i utformandet av planerna, som "Vem på skolan tar hand om detta?" Planerna/mallarna ger sålunda ingen tydlig information om hur utbildningen för eleverna har planerats.

#### *Tillgång till skolbibliotek*

Av skollagen framgår att elever i gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s 284) en gemensam ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Vid Linköpings Praktiska Gymnasium finns ett litet rum kallat skolbibliotek. Det är knapphändigt utrustat med skönlitteratur och viss facklitteratur. Bokbeståndet är inte ordnat i ett register. Elever uppger i samtal och intervjuer att rummet inte används som ett bibliotek i undervisningen, utan det är bara "ett lugnt pluggrum". Vidare uttrycker elever att de endast vid något enstaka tillfälle har använt kommunens bibliotek i undervisningen. Rektorn bekräftar i såväl verksamhetsredogörelsen som i intervjun att biblioteket inte uppfyller kraven för ett skolbibliotek.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns flera brister gällande innehållet och omfattningen av den utbildning som ges vid skolan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen förläggs att åtgärda bristerna.

**Författning**

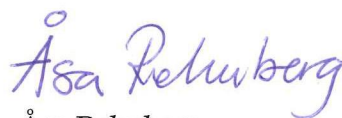
2 kap. 36 §, 16 kap. 11 a, 16 §, 17 kap. 7, 15 §§ skollagen, 4 kap. 12-13 §§ gymnasieförordningen/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 5 kap. 15-16 §§ 1992-års gymnasieförordning samt 8-12 §§ förordningen (2007:1349) om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningsjuristen Ingrid Brännare och utredaren Eva Jönsson.

På Skolinspektionens vägnar



Kjell Hedwall  
Avdelningschef



Åsa Rehnberg  
Föredragande

**Bilaga:**

**Bilaga 1 Allmänt om tillsynen**

## Allmänt om tillsynen

---

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn hos alla huvudmän för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstudenter att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För fristående huvudmän granskas dessutom huvudmannaskap och godkännande.

För fristående skolor genomförs en tillsyn som är sammanhållen. Detta innebär att fristående skolor inom samma utbildningsföretag, oavsett geografisk hemvist, besöks under en viss period. Denna tillsyn rör enbart utbildningsföretag med två eller fler skolor.

Tillsynsplanen för dessa utbildningsföretag finns publicerade på Skolinspektionens hemsida.

**Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag, i valda delar, för åk 3 är utgångspunkt för Skolinspektionens tillsyn och granskning.**

När hänvisning görs till 9 kap. 8 § 1985 års skollag är det bestämmelsens lydelse före den 1 mars 2010 som avses. I de fall hänvisningar görs till 2 kap. förordningen (1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet avses dess lydelse före den 1 februari 2011, om inte annat särskilt anges. I ärendet tillämpas gymnasieförordning (1992:394), om inte annat särskilt anges.

Av beslut om förklaring om rätt till bidrag till skolan framgår att skolan ska följa 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Det innebär att bindande föreskrifter i läroplanen kan läggas till grund för Skolinspektionens beslut.

Tillsynen av fristående gymnasieskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Varje huvudman får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan utan i vilken utsträckning verksamheten, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering till företrädare för huvudmannen. Dessa ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits på skolan inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Tillsyn)).